

Försvarsutskottets yttrande 2019/20:FöU7y

Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2019

Till konstitutionsutskottet

Den 12 mars 2020 beslutade konstitutionsutskottet att ge övriga utskott tillfälle att yttra sig över regeringens skrivelse 2019/20:75 Riksdagens skrivelser till regeringen – åtgärder under 2019 jämte eventuella följdmotioner i de delar som berör respektive utskotts beredningsområde. Inga följdmotioner har väckts med anledning av skrivelsen.

Utskottet begränsar sitt yttrande till tre områden och vill med anledning av utbrottet av coronapandemin särskilt understryka vikten av att regeringen beaktar vad utskottet anförde i tillkännagivandet om krisberedskapen inom sjukvården. För utgiftsområde 6 vill utskottet framhålla vad konstitutionsutskottet tidigare anført om riksdagsskrivelser som rör riksdagens budgetbeslut (bet. 2018/19:KU21). Utskottet påminner även om vikten av att regeringen är tydlig i sin återrapportering när det gäller på vilket sätt beslutsprocesserna för miljöprövningen av övnings- och skjutfält setts över i syfte att förkorta handläggningstiderna.

Utskottet har inte något att invända mot regeringens bedömningar av vilka skrivelser som bedömts vara slutbehandlade.

Utskottets överväganden

Skrivelsen

I skrivelsen ger regeringen en övergripande beskrivning av beredningsåtgärder med anledning av tillkännagivanden och andra riksdagsbeslut inom försvarsutskottets beredningsområde. Regeringen bereder frågorna inom sex olika departement (Försvarsdepartementet, Justitiedepartementet, Infrastrukturdepartementet, Finansdepartementet, Miljödepartementet och Socialdepartementet).

Regeringen tar i redogörelsen upp samtliga riksdagsskrivelser från det senaste kalenderåret som är ställda till regeringen och äldre sådana som inte rapporterats som slutbehandlade. Vissa av riksdagsskrivelserna avser ett eller fler tillkännagivanden eller andra riksdagsbeslut. Regeringen redovisar tio ärenden som slutbehandlade och dessa avser hemvärnets insatsberedskap, skydd för geografisk information, försvarsmusiken, ett moratorium för övnings- och skjutfält, länsstyrelsernas övningsverksamhet och beredskap, medaljer för internationella insatser, reviderade investeringsplaner för Försvarsmakten, livscykelkostnaden av det medelräckviddiga luftvärnssystemet Patriot samt anslagsbeslutet för 2020 inklusive Försvarsmaktens investeringsplaner.

Utskottets ställningstagande

Konstitutionsutskottet har konstaterat att regeringen ska kunna utgå från att riksdagen inte har invändningar mot regeringens hantering av ett ärende om regeringen har redovisat sin syn för riksdagen i en proposition eller skrivelse och inte mött invändningar inför framtagandet av skrivelse 75 (bet. 2016/17:KU21). I budgetbetänkandet för 2020 (2019/20:FöU1) har utskottet uttalat att det inte haft några invändningar mot regeringens bedömning att de tillkännagivanden som regeringen då redovisade skulle vara slutbehandlade.

Utskottet har följaktligen inte heller nu något att anföra med anledning av regeringens bedömningar av vilka skrivelser som bedömts vara slutbehandlade. Samtidigt vill utskottet framhålla att när riksdagen beslutar om statens budget har Konstitutionsutskottet framhållit att anslagen inte får användas på annat sätt än riksdagen har bestämt (Bet. 2018/19:KU21). Konstitutionsutskottet framhöll även i samma betänkande att riksdagsskrivelser som rör riksdagens budgetbeslut inte per automatik kan avskrivas med regleringsbrevet i december. En bedömning behöver enligt konstitutionsutskottet göras i varje enskilt fall. Inte förrän alla delar av budgetbeslutet är genomförda kan riksdagsskrivelsen ses som slutbehandlad. Av regeringens redogörelse bör då också framgå vad som ligger till grund för att riksdagsskrivelsen anses slutbehandlad. Utskottet utgår därmed från att

regeringen inom ramen för resultatredovisningen i kommande budgetproposition kommer att redogöra för att alla delar av budgetbeslutet genomförts och att anslagen använts på det sätt som riksdagen beslutat.

Utskottet kan konstatera att regeringen för vissa tillkännagivanden som ännu inte slutbehandlats anför att man har för avsikt att återkomma till riksdagen i den kommande försvarspolitiska inriktningspropositionen. Det gäller bl.a. tillkännagivandet om långräckviddiga bekämpningssystem (bet. 2015/15:FöU3). Eftersom den parlamentariskt sammansatta försvarsberedningen svarat för samråd mellan regeringen och riksdagspartierna om den långsiktiga inriktningen av försvarspolitiken ser utskottet det som naturligt att frågorna lyfts där innan regeringen överlämnar sin inriktningsproposition.

I fråga om tillkännagivandet om miljöprovning av övnings- och skjutfält underströk utskottet i betänkandet Militära frågor (2019/20:FöU9) vikten av att regeringen är tydlig i sin återrapportering när det gäller på vilket sätt beslutsprocesserna för miljöprovningen av övnings- och skjutfält setts över i syfte att förkorta handläggningstiderna (bet. 2015/16:FöU3, rskr. 2015/16:50). Utskottet delade regeringens bedömning att handläggningen bör ske snabbt och effektivt enligt åldersprincipen och utan att rättssäkerheten eftersätts. Med den grundläggande utgångspunkten förutsatte utskottet att de fyra överklagade tillståndsbeslut som inkommit till regeringen under åren 2012–2014 gavs hög prioritet av regeringen (bet. 2019/20:FöU9). Utskottet anser dock att regeringen bör redovisa vilka särskilda omständigheter som gjort att ärenden som getts hög prioritet ändå har handläggningstider på 6–8 år.

Även när det gäller tillkännagivandet om att utan dröjsmål vidta åtgärder i syfte att åstadkomma en utvecklad och säker kommunikationslösning för aktörer inom allmän ordning, säkerhet, hälsa och försvar menar utskottet att det är angeläget att regeringen snarast vidtar åtgärder som underlättar delandet av sekretessbelagd information mellan blåljusaktörer (bet. 2017/18:FöU7). Initiativet togs mot bakgrund av utredningen Kommunikation för vår gemensamma säkerhet (Ds 2017:7) och utskottets bedömning att åtgärder behövde vidtas utan dröjsmål framstår som än mer angeläget när coronapandemin skapat nya utmaningar även för blåljusaktörernas arbete.

Med anledning av utbrottet av utbrottet av nya coronaviruset som orsakar sjukdomen covid-19 vill utskottet särskilt understryka vikten av att regeringen beaktar vad utskottet anförde i tillkännagivandet om krisberedskapen inom sjukvården (bet. 2016/17:FöU7, rskr. 2016/17:225). Utskottet kan konstatera att Sverige vid tidpunkten för tillkännagivandet hade begränsad erfarenhet av mer långvariga och geografiskt mer omfattande samhällsstörningar som påverkat hälso- och sjukvården. Utskottet kan konstatera att coronaviruset medfört en större belastning på samhällets vårdresurser än någon hade kunnat ana när riksdagen tillkännagav för regeringen att man måste analysera vilka konsekvenserna av resursbristen inom svensk sjukvård blir vid en extraordinär händelse. Coronapandemin är utan tvekan en sådan extraordinär händelse. Tillgången till intensivvårdspplatser är central för hälso- och sjukvårdens arbete

med att behandla de allra svårast sjuka i covid-19. Det är av stor vikt att försörjningsberedskapen för svenskt vidkommande säkerställs när det gäller läkemedel och sjukvårdsmateriel inför höjd beredskap eller krig, men också inför en fredstida samhällskris, vilket inte minst coronapandemin visar på. Det blev också tydligt när brister uppstod under 2019 i samband med att en ny leverantörskedja infördes till sjukhusen. Utskottet kan konstatera att olika situationer när hälso- och sjukvården utsätts för störningar också leder till olika kritiska lägen. Utskottet vill därför betona vikten sjukvårdens resiliens, d.v.s. förmågan att producera vård under varierande omständigheter, och kan konstatera att den förmågan bl.a. kan bedömas genom att skapa en överblick över kapaciteten, genom att respondera på variationer och att lära sig av erfarenheter. Utskottet kan konstatera att regeringen följer utvecklingen noga med anledning av det nya coronaviruset och välkomnar att regeringen har löpande kontakt med ansvariga myndigheter. Utskottet utgår därför även från att regeringen särskilt beaktar dagens erfarenheter av en pandemi för det fortsatta arbetet att verka för en ökad resiliens inom svensk sjukvård.

Avslutningsvis kan utskottet konstatera att regeringen redovisar såväl åtgärder som översyn med anledning av tillkännagivandet om en översyn av civil-militär samverkan och stödet till samhället (2016/17:FöU6). Regeringen har inte bedömt att ärendet är slutbehandlat och utskottet vill därför framhålla att man skulle välkomna en djupare redovisning av regeringens åtgärder när det gäller stöd till samhället. De behov som framträtt under såväl skogsbränder som coronapandemi får stödet till samhället att framstå som än mer angeläget.

Stockholm den 4 juni 2020

På försvarsutskottets vägnar

Karin Enström

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Karin Enström (M), Daniel Bäckström (C), Janine Alm Ericson (MP), Helena Antoni (M), Lotta Finstorp (M), Hans Wallmark (M), Arman Teimouri (L), Helene Hellmark Knutsson (S), Ida Karkiainen (S), Isak From (S), Joakim Sandell (S), Olle Thorell (S), Camilla Brodin (KD), Angelika Bengtsson (SD), Ebba Hermansson (SD) och Fredrik Lindahl (SD).